herpy

VARANER

Pygmy Rock Monitor

Varanus kingorum

En af verdens mindste varaner: en rødbrun, mørkplettet klippebeboer fra det nordlige Australien, der bliver 18-40 cm inklusive hale. Den lever af insekter, er dagaktiv og dristig i terrariet og kræver mange snævre skjul, meget varme og en dyb, let fugtig bund at grave i.

Familie: Varanidae Udgivet 15. november 2026

SPECIFIKATIONER

DYRET

Voksenstørrelse	**18-40 cm** total længde inkl. hale
Levetid	**8-12 år**
Aktiv	**Dag**
Levevis	**Klippeboende og jordboende**
Biotop	**Savanne og klippeterræn**
Sværhedsgrad	**Øvet**

PASNING

Min. terrarie	**90 × 45 × 45 cm** L × B × H til 2 voksne dyr
Temperatur, dag	**27-32 °C**
Hotspot	**45-50 °C**
Temperatur, nat	**18-22 °C**
Luftfugtighed	**40-60 %**
UVB	**Anbefalet** Ferguson-zone 3
Kost	**Insekter**
Holdes	**Enkeltvis eller parvis**

AVL

Formering	**Æglæggende**
Kønsmoden	**6-10 mdr.**
Kuldstørrelse	**2-4 æg**
Inkubation	**89-126 dage** ved 27-31 °C

BESKYTTELSE OG PAPIRER

CITES	**Appendiks II**
EU-bilag	**Bilag B**
IUCN	**Ikke truet (LC)**

Arten står på CITES liste II og i bilag B til EU's forordning om handel med vilde dyr, så handel kræver de almindelige CITES- og EU-dokumenter. Den er ikke nævnt i bekendtgørelse nr. 1261 af 17.11.2015 om forbud mod hold af særlige dyr og må derfor holdes af private efter de almindelige regler, bl.a. dyrevelfærdsloven.

Om arten

Varanus kingorum hører til underslægten *Odatria*, de australske dværgvaraner, og er blandt de allermindste i hele slægten. Den bliver 18-40 cm inklusive hale, og mere end halvdelen af længden er hale. Angivelserne svinger fra 18-23 cm til op mod 40 cm, og de fleste dyr i fangenskab ligger i den lave ende af spændet. Kroppen er slank med korte, kraftige ben og kløer, der er korte, tykke og stærkt buede. Grundfarven er rødbrun til orange med mørke pletter og netmønstre, og hovedskællene er glatte. Halen er lang og ikke stribet, og det adskiller arten fra de nærmeste slægtninge blandt dværgvaranerne.

Arten blev beskrevet i 1980 af Glen Storr og er opkaldt efter to australske naturforskere, Richard Dennis King og Max King, hvoraf den sidste indsamlede det første dyr. Den er stadig sjælden i fangenskab. I dag stammer dyrene i handlen fra opdræt. I fangenskab er der avlet en bleg, leucistisk form med hvid til fersken farve, og de fleste opdrættede dyr bærer anlægget for den.

Selv om den er lille, er *V. kingorum* en ægte varan: intelligent, nysgerrig og en ivrig jæger. Den lærer hurtigt at forbinde sin holder med føde og kan tage insekter direkte fra en pincet eller hånd. Det gør den til en af de mest overkommelige varaner for en øvet holder, men den er ikke en begynderart. Den kræver meget varme, et særligt indrettet terrarie og et stabilt udbud af levende insekter, og der er kun få erfaringer med at få den til at yngle jævnt.

Det er ikke dokumenteret, hvor gammel arten bliver i fangenskab. Levetiden i faktaboksen er skønnet ud fra andre små dværgvaraner og skal tages med forbehold. Regn med at skulle passe dyret i en årrække, og at foderudgiften løber op, fordi der skal bruges levende insekter hver anden dag hele året.

Udbredelse og levested

Varanus kingorum findes kun i det nordlige Australien: i den nordvestlige del af Northern Territory og den nordøstlige del af Western Australia, i Kimberley-regionen og de tilstødende områder. Typelokaliteten ligger omkring 10 km vest-nordvest for Timber Creek i Northern Territory.

Udbredelsen er forholdsvis lille og knyttet til klippeområder. Arten er sky og svær at få øje på i naturen. Den er vurderet som ikke truet på IUCN's rødliste.

> **Oprindelig udbredelse:** Australien.

LEVESTED

Arten lever på klippefremspring og klippeskråninger med åbent buskads, krat og græs. I Kimberley og Northern Territory er klimaet tropisk med en tydelig regntid og tørtid, så landskabet skifter mellem tørre, varme måneder og en fugtig sæson. Dyrene færdes mest i sprækker mellem stenene og søger skjul i snævre revner, når de bliver forskrækkede.

At arten kommer fra et tørt område, betyder ikke, at luften omkring den er tør. Det mikrohabitat, den bruger, i sprækker, under sten og i jorden, er mere fugtigt end omgivelserne. Føden består af insekter, bl.a. græshopper, termitter og insektæg. Både voksne og nyklækkede unger bruger den lange hale til at pirke bytte ud af snævre sprækker.

Pasning

TERRARIET

Et voksent par skal have et terrarie på mindst 90 × 45 × 45 cm (længde × bredde × højde), og større er bedre. Målet er lavt og langt, fordi arten lever på jorden og mellem sten. Er der plads til mere længde, bliver temperaturgradienten fra den varme til den kolde ende større. Ungerne kan i de første måneder holdes i en mindre boks, men de vokser hurtigt og er nær voksenstørrelse efter omkring seks måneder.

Det vigtigste i indretningen er snævre skjul. Arten føler sig kun tryg, når skjulet nærmest rører ryggen, og et højt skjul fører til stress og dårlig trivsel. Stable flere lag af lange, tynde stykker korkbark eller flade sten oven på hinanden, så dyret kan vælge mellem forskellige temperaturer. Læg skjulene på langs fra den varme til den kolde ende, så dyret kan skifte uden at gå over åbent terræn. Sten skal være solidt fastgjort, så de ikke kan falde ned over en gravende varan. Paradoksalt nok bliver dyrene dristigere og mere synlige, jo flere skjul de har.

Som bund bruges et dybt lag, 15 cm eller mere, af en blanding af ren jord, sand og lidt tørv. Den skal være svagt fugtig, så den hænger sammen, men aldrig våd. Det er normalt, at det øverste lag tørrer ud under varmelampen, så længe de dybere lag holder på fugten. Dyret graver, så giv det plads til at lave gange. Låget skal være tæt, og alle varmekilder skal være afskærmede, så dyret ikke kan brænde sig på pæren.

TEMPERATUR

Arten kræver meget varme. Under en solplads skal overfladetemperaturen være 45-50 °C, målt med et IR-termometer direkte på stenen eller barken, ikke i luften. Det er kun et lille område. Resten af terrariet skal give en bred gradient, så dyret selv kan vælge: 27-32 °C i den almindelige del og omkring 27 °C eller lidt køligere i den kolde ende. Mål luftens temperatur med et digitalt termometer med føler i begge ender, og brug en termostat til alle varmekilder.

Om natten må temperaturen falde til almindelig rumtemperatur, 18-22 °C. Enkelte vinternætter ned til omkring 16 °C har ikke skadet dyrene, men dyret skal have en tydelig varm solplads at komme til om morgenen. Halogenspots eller kviksølvdamplamper på 75-100 W giver den nødvendige varme, og de skal monteres uden for dyrets rækkevidde. Under

strålingen skal der også være skygge, så dyret kan køle ned. Stenen under lampen kan blive meget varm, så den må ikke ligge direkte op ad glasset.

Læs mere: Varme og temperatur

LUFTFUGTIGHED OG VAND

Luften i terrariet kan være forholdsvis tør, omkring 40-60 %, men bunden skal holdes jævnt fugtig. Tilfør små mængder vand til jorden med jævne mellemrum, og hæld ikke vand i store mængder. De stablede skjul fanger fugten fra jorden og danner fugtige skjul, som hjælper på hudskift og sundhed.

Hold en lav, stabil skål med frisk vand fremme, og skift vandet jævnligt. Hos unger er fugtigheden særlig vigtig, fordi de hurtigt udtørrer ved de høje temperaturer. Sørg for, at ungernes bund aldrig tørrer helt ud, især under skjulene. Meget våde forhold giver derimod hud- og skælproblemer, så ventilationen skal være god.

LYS OG UVB

Arten er dagaktiv og trives bedst med stærkt lys og UVB. Brug en kombination af en varmepære og et UVB-rør, fx et T5-rør på 10-12 % over den varme del af terrariet. Arten er en solbader (Ferguson-zone 3), så UV-indekset lige ved solpladsen bør nå op på ca. 3-7 og være lavere i resten af terrariet. Dyret skal altid kunne søge skygge. Skift UVB-rør efter producentens anvisning, typisk hver 12 måneder, fordi udbyttet falder over tid.

Giv 12 timers dag om sommeren og 10-11 timer om vinteren, styret af et tænd-sluk-ur. Alt lys og al varme skal være slukket om natten.

Læs mere: Lys og UVB

FODER

Varanus kingorum lever udelukkende af insekter. Hurtige insekter som fårekyllinger og rødløbende kakerlakker er klart at foretrække frem for langsomme dubia-kakerlakker og melorme. Lad gerne insekterne løbe frit i terrariet, for arten er dygtig til at finde dem i skjulene. Insekterne skal være ca. lige så store som dyrets hoved.

Unger fodres hver dag, voksne dyr hver anden dag med seks til tolv insekter pr. dyr. Pudr alle insekter med kalk med D3-vitamin. Gnavere og andre hvirveldyr hører ikke til i kosten, for arten lever kun af leddyr i naturen. Varier insekterne, så kosten ikke bliver ensidig, og lad foderinsekterne æde godt, før de gives til varanen.

Læs mere: Foderdyr: hold og avl Læs mere: Kalk, vitaminer og tilskud

ADFÆRD OG HÅNDTERING

V. kingorum er dristig og aktiv i terrariet og færdes i løbet af dagen ude i det fri, når den har rigeligt med skjul. Den er hurtig og kan springe op i hånden, når den ser føde. Bid og kløer fra så lille et dyr giver sjældent alvorlige skader, men kløerne kan ridse, og dyret kan bide i panik. Korte, rolige seancer flere gange om ugen gør dyrene tamme, og hanner egner sig bedst til håndtering. Hold dyret lavt over underlaget, tag ikke fat i halen og støt kroppen. Håndtér ikke hunner, der bærer æg, da stress kan give problemer ved æglægningen.

Som alle krybdyr kan varaner bære salmonella. Vask hænder grundigt efter enhver kontakt med dyr, terrarie og foder, og lad ikke børn putte hænderne i munden efter håndtering.

Arten holdes enkeltvis eller som par. Et par lever som regel fredeligt sammen, men hannen skal tages ud en til to måneder, hvis hans parringsforsøg forhindrer hunnen i at æde og sole sig i fred. Hold ikke to hanner sammen og ikke dyr af meget forskellig størrelse, for større dyr kan æde mindre.

Læs mere: Karantæne og hygiejne

Avl

KØNSMODENHED OG KØNSBESTEMMELSE

Hannerne er større og mere kraftigt bygget end hunnerne, og hovedet er bredere og mere muskuløst. Hunnernes hoved er smalt og spinkelt. Mønsteret er ofte tydeligere hos hannerne. Kønnet er svært at se hos unger, men bliver tydeligt, når man har set flere voksne. Sondering er usikker hos varaner, så sikker kønsbestemmelse af unge dyr kræver en dyrlæge, fx med ultralyd eller endoskopi.

Arten vokser hurtigt. Nogle dyr kan blive voksne og yngle allerede efter seks måneder, men det er mere sandsynligt efter otte til ti måneder. Giv hunnen tid til at vokse og samle kræfter, før hun sættes i avl.

PARRING

En vinterhvile er ikke dokumenteret som nødvendig for avl. Et par kan holdes sammen året rundt, og parringen sker, når begge dyr er i god kondition. Følg parret tæt, og tag hannen ud midlertidigt, hvis han forstyrrer hunnen. Nye par og unge hunner skal ofte bruge flere forsøg, før æggene er befrugtede, så lad dig ikke slå ud af ubefrugtede første kuld.

Avlen er det sværeste ved arten, og erfaringerne er stadig få. Hunnen skal have rigeligt med føde og kalk i hele perioden.

Læs mere: Vinterhvile og årstider

ÆGLÆGNING OG KULD

Hunnen lægger små kuld på to til fire æg med jævne mellemrum. Angivelserne svinger fra hver anden uge til omkring en gang om måneden, og enkelte hunner kan gå flere måneder uden at lægge. Æggene er store i forhold til hunnens størrelse. En drægtig hun bliver synligt rund, og æggene kan ses gennem det tynde bugskind.

En egnet æglægningsplads er afgørende. Giv hunnen et dybt lag, ca. 15 cm, sandet jord med lidt fugt, der holder 28-29 °C. Hun graver flere prøvehuller og kan begrave sig fuldstændigt og forsvinde i et par dage. Forstyr hende ikke. Er pladsen ikke god nok, kan hun holde æggene tilbage og blive ægbundet, resorbere kuldet eller sprede æggene på overfladen. Efter æglægningen ligner hun en tom ballon. Giv hende så mange kalkpudrede insekter, som hun vil æde, så har hun normalt genvundet vægten inden for en uge.

INKUBATION

Flyt æggene forsigtigt til en lille dåse med en blanding af vermikulit og vand i forholdet 1:1 efter vægt, med ét lille hul i låget, så der ikke opstår tryk. Hold konstant temperatur omkring 29 °C, inden for 27-31 °C. Brug en termostatstyret rugemaskine.

Angivelserne for inkubationstiden svinger fra 89 til 126 dage, og ved omkring 29 °C klækker æggene typisk efter ca. 120 dage. Der er ikke dokumenteret en temperaturafhængig kønsbestemmelse hos arten. Æg, der falder sammen eller mugner, er som regel ubefrugtede, men vent, indtil du er sikker, før du fjerner dem.

Læs mere: Inkubation af æg

OPDRÆT AF UNGER

Ungerne er forholdsvis store, når de klækker, i forhold til den voksne størrelse. Et dyr, der klækker uden hjælp, er som regel meget hårdført. Hold kuldets søskende sammen i et lille terrarie med samme indretning som de voksnes: snævre skjul, dybt fugtigt substrat og en varm solplads. Fugtighed er særlig vigtig for ungerne, fordi udtørring sker hurtigt ved de høje temperaturer.

Fodr dagligt med små, kalkpudrede insekter, der er ca. lige så store som ungens hoved. Ungerne vokser hurtigt og nærmer sig voksenstørrelsen efter ca. seks måneder. Del dem, når der opstår uro eller forskelle i størrelse.

Sundhed og typiske fejl

Varanus kingorum er hårdfør, når temperatur, lys og skjul passer, men en række fejl går igen:

- For lidt varme eller for svag solplads. Det giver dårlig fordøjelse, manglende appetit og svækket immunforsvar. Mål overfladetemperaturen med IR-termometer.
- Mangel på kalk og D3 eller for svagt UVB. Det giver knogleskørhed med bløde kæber, krumme lemmer og rystelser, især hos unger og æglæggende hunner.
- Stress fra for få eller for høje skjul. Dyret gemmer sig, spiser ikke og trives ikke.
- For tør eller konstant våd bund, der giver problemer med hudskiftet og skælsygdomme.
- Ægbundethed og resorption af æg, hvis der ikke er en god æglægningsplads.
- Parasitter, især hos vildfangne dyr. Dyr i handlen er opdrættede, hvilket giver færre problemer. Nye dyr bør have en karantæne på mindst seks uger, og en dyrlæge med erfaring i krybdyr bør undersøge en afføringsprøve.

Hold øje med klare øjne, fyldig halerod og god appetit. Kontakt en dyrlæge, hvis dyret taber sig, ikke vil spise eller virker slapt. Giv aldrig medicin uden dyrlægens anvisning.

Læs mere: Køb af dyr: opdræt, vildfang og transport

Spørg altid dine kloge bekendte

Vejledningen er et godt sted at begynde, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskellige, og meget af det vigtigste lærer man af dem, der har holdt arten i årevis. Tal med en avler, en erfaren holder eller en dyrlæge med forstand på krybdyr og padder, før du anskaffer dyret - og igen, hvis noget ser forkert ud.